

Uw verzekering en de inkomstenbelasting

Belastinginformatie voor het jaar 2022

In deze brochure vindt u algemene informatie over de inkomstenbelasting voor uw kapitaalverzekering, kapitaalverzekering eigen woning (KEW), lijfrente-verzekering of goudenhanddrukverzekering naar de stand van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) op 1 januari 2022. Deze informatie kan nuttig zijn voor bijvoorbeeld het invullen van uw aangifte inkomstenbelasting over 2022.

Heeft u vragen?

Heeft u vragen over uw verzekering of wilt u een persoonlijk advies? Neemt u dan contact op met uw adviseur.

Heeft u specifieke vragen over uw belastingaangifte? Dan kunt u het beste contact opnemen met de Belastingdienst of met uw belastingadviseur.

Onderwerpen

1. Boxenstelsel.
2. Kapitaalverzekering.
3. Kapitaalverzekering eigen woning (KEW).
4. Lijfrente-verzekering.
5. Goudenhanddrukverzekering.
6. Overgangsrecht kapitaal- en lijfrente-verzekeringen die bestaan op 31 december 2000.

1. Boxenstelsel

Box 1 – inkomen uit werk en woning

In box 1 vallen onder andere de volgende inkomensbestanddelen:

- winst uit onderneming,
- loon uit dienstbetrekking,
- pensioen- en VUT-uitkeringen,
- inkomsten uit eigen woning, waaronder eigen-woningforfait, aftrek (hypotheek)rente, voordeel uit een kapitaalverzekering eigen woning (KEW),
- periodieke uitkeringen en verstrekkingen zoals uitkeringen uit een lijfrente- of goudenhanddruk-verzekering,
- uitgaven voor inkomensvoorzieningen zoals betaalde premies voor een lijfrente-verzekering.

Het belastbaar inkomen in box 1 (jonger dan de AOW-leeftijd) wordt belast volgens een oplopend (progressief) schijventarief:

- in schijf 1 een vast tarief van 37,07%,
- in schijf 2 een vast tarief van 49,50%.

Het belastbaar inkomen in box1 (AOW leeftijd reeds bereikt) wordt belast volgens een oplopend (progressief) schijventarief:

- in schijf 1 een vast tarief van 19,17%,
- in schijf 2 een vast tarief van 37,07%,
- in schijf 3 een vast tarief van 49,50%.

Daarbij is het van belang hoe hoog uw belastbaar inkomen is en wanneer u de AOW-leeftijd (heeft) bereikt of wanneer u bent geboren.

Schijventarief 2022

Jonger dan de AOW-leeftijd

schijf	Belastbaar inkomen		tarief
	meer dan	niet meer dan	
1	-	€ 69.398	37,07%
2	€ 69.398	en hoger	49,50%

AOW-leeftijd bereikt en ouder Geboren op of na 1 januari 1946

schijf	Belastbaar inkomen		tarief
	meer dan	niet meer dan	
1	-	€ 35.472	19,17%
2	€ 35.472	€ 69.398	37,07%
3	€ 69.398	en hoger	49,50%

Geboren vóór 1 januari 1946

schijf	Belastbaar inkomen		tarief
	meer dan	niet meer dan	
1	-	€ 36.409	19,17%
2	€ 36.409	€ 69.398	37,07%
3	€ 69.398	en hoger	49,50%

Box 2 – inkomen uit aanmerkelijk belang

In box 2 valt onder andere het voordeel uit aandelen of winstbewijzen die tot een aanmerkelijk belang behoren. Er is sprake van een aanmerkelijk belang als u, alleen of samen met uw fiscale partner, voor minimaal 5% van het geplaatste kapitaal (in)direct aandeelhouder bent in een vennootschap.

Het belastbaar inkomen in box 2 wordt belast met een tarief van 26,9%.

Box 3 – inkomen uit sparen en beleggen

In box 3 vallen onder andere de volgende vermogensbestanddelen:

- bank- en spaartegoeden,
- aandelen, obligaties, beleggingen,
- vorderingen, schulden,
- onroerend goed zoals een tweede huis,
- kapitaalverzekeringen,
- lijfrenteverzekeringen die niet voldoen aan de belastingregels en lijfrentevormen in box 1,
- saldolijfrenteverzekeringen die bestonden op 31 december 2000 en waar in de aangifte inkomstenbelasting 2001 eenmalig in box 1 is afgerekend over het rentebestanddeel.

In box 3 gelden onder andere de volgende vrijstellingen:

- basisvrijstelling (heffingvrij vermogen) maximaal € 50.650 (2021: € 50.000) per belastingplichtige, € 101.300 (2021: € 100.000) voor fiscale partners,
- vrijstelling voor kapitaalverzekeringen die uitsluitend uitkeren bij overlijden maximaal € 7.444 (2021: € 7.348),
- vrijstelling voor kapitaalverzekeringen die bestonden op 14 september 1999 maximaal € 123.428 per belastingplichtige, € 246.856 voor fiscale partners.

Het fictief rendement in box 3 wordt berekend over het vermogen op 1 januari van het belastingjaar.

Vermogen 2022			Fictief rendement	
schijf	vanaf	t/m	Spaar-deel	Beleg-gings-deel
			-0,01%	5,53%
1	€ 0	€ 50.650	67%	33%
2	€ 50.651	€ 962.350	21%	79%
3	€ 962.351	en hoger	0%	100%

Het fictief rendement bedraagt:

- in schijf 1: -0,01% van 67% van het vermogen én 5,53% van 33% van het vermogen,
- in schijf 2: -0,01% van 21% van het vermogen én 5,53% van 79% van het vermogen,
- in schijf 3: 5,53% van het vermogen boven € 962.350.

Het belastbaar inkomen in box 3 wordt belast met een tarief van 31%.

2. Kapitaalverzekering

Een kapitaalverzekering keert eenmalig een kapitaal uit bij leven of overlijden van de verzekerde(n).

- een kapitaalverzekering die op/na 1 januari 2001 is afgesloten, valt in box 3,
- een kapitaalverzekering die vóór 1 januari 2001 is afgesloten, kan in box 3 of in box 1 vallen. Zie 6.1 Overgangsrecht kapitaalverzekeringen.

Onder kapitaalverzekering verstaan wij niet een kapitaalverzekering eigen woning (KEW) of een kapitaalverzekering afgesloten bij de 'eigen' B.V.

2.1 Kapitaalverzekering in box 3

Er kunnen vrijstellingen gelden voor de waarde van kapitaalverzekeringen die:

- uitsluitend uitkeren bij overlijden,
- uitsluitend uitkeren bij invaliditeit, ziekte of ongeval,
- zijn afgesloten vóór 1 januari 2001 en volgens de overgangsregels met ingang van 1 januari 2001 in box 3 vallen. Zie 6.1 Overgangsrecht kapitaalverzekeringen.

Beperkte vrijstelling kapitaalverzekering uitsluitend bij overlijden

Een kapitaalverzekering, die uitsluitend uitkeert bij overlijden van de verzekerde(n), kan worden afgesloten voor onbepaalde tijd (levenslang) of voor bepaalde tijd (tijdelijk). De levenslange verzekering heet ook wel begrafenisverzekering.

Als de verzekering uitsluitend uitkeert bij overlijden van de belastingplichtige, of een partner of bloed- of aanverwant van de belastingplichtige, dan geldt een vrijstelling als:

- het totaal van het verzekerd kapitaal uit dergelijke verzekeringen per verzekerde niet meer bedraagt dan € 7.444 (2021: € 7.348) of, als het totaal hoger is dan dit bedrag,
- het totaal van de waarde van dergelijke verzekeringen per persoon niet meer bedraagt dan € 7.444 (2021: € 7.348).

Onbeperkte vrijstelling kapitaalverzekering bij invaliditeit, ziekte of ongeval

Een kapitaalverzekering die uitsluitend uitkeert bij invaliditeit, ziekte of ongeval van de verzekerde(n) is onbeperkt vrijgesteld. De vrijstelling is dus niet gekoppeld aan het verzekerd kapitaal of de waarde van de verzekering.

2.2 Kapitaalverzekering in box 1

Dit zijn kapitaalverzekeringen die zijn afgesloten vóór 1 januari 2001 en volgens de overgangsregels met ingang van 1 januari 2001 in box 1 vallen. Zie 6.1 Overgangsrecht kapitaalverzekeringen.

3. Kapitaalverzekering eigen woning

Een kapitaalverzekering die is gekoppeld aan de eigen woning en voldoet aan de voorwaarden van de Wet IB 2001, is een kapitaalverzekering eigen woning (KEW). Een KEW valt in box 1. De bankvariant heet Spaarrekening Eigen Woning (SEW). De beleggingsvariant heet Beleggingsrecht Eigen Woning (BEW).

Een KEW keert eenmalig een kapitaal uit bij leven of overlijden van de verzekerde(n). De uitkering moet worden gebruikt voor het aflossen van de eigenwoningsschuld. De rente in de uitkering is belast of kan, onder voorwaarden en tot bepaalde maximumbedragen, zijn vrijgesteld. De rente is het verschil tussen de uitkering en de betaalde premies (saldomethode).

3.1 KEW-regime vervallen per 1 januari 2013

Per 1 januari 2013 is het KEW-regime vervallen en kan geen nieuwe KEW meer worden afgesloten. In 2013 kon onder bepaalde voorwaarden nog een nieuwe KEW worden afgesloten of een bestaande KEW worden verlengd.

Overgangsrecht KEW

Voor een bestaande KEW geldt dat de looptijd niet mag worden verlengd en het gegarandeerde kapitaal, of de inleg als er geen gegarandeerd kapitaal is, niet mag worden verhoogd. Als dit wel gebeurt, dan vervalt de KEW-status. Er vindt dan een fictieve uitkering plaats die wordt belast in box 1. Zie 3.4 Fictieve KEW-uitkering belast.

Verhogen op basis van een bestaande indexclausule of 'normale en gebruikelijke' optieclausule is wel toegestaan.

Omzetten zonder belastingheffing

Fiscaal geruisloos omzetten.

Een bestaande KEW, SEW of BEW kan zonder belastingheffing worden omgezet in een nieuwe KEW, SEW of BEW. Daarbij mag de looptijd niet worden verlengd en het gegarandeerde kapitaal, of de inleg als er geen gegarandeerd kapitaal is, niet worden verhoogd. Omzetten kan bij dezelfde, maar ook naar een andere, financiële instelling (verzekeraar, bank of beleggingsinstelling). De nieuwe KEW, SEW of BEW is dan een voortzetting van de oude KEW, SEW of BEW.

3.2 Voorwaarden KEW

Een KEW moet aan de volgende voorwaarden (blijven) voldoen:

- er is een 'eigen woning' van de belastingplichtige of de fiscale partner in de zin van de Wet IB 2001,
- de verzekering geeft recht op een eenmalige uitkering bij leven of overlijden van de verzekerde(n),
- de premies zijn verschuldigd aan een professionele verzekeraar,

- in de polis staat dat de begunstigde de uitkering gebruikt voor de aflossing van de eigenwoningsschuld,
- in de polis staat dat jaarlijks (verzekeringsjaar) premies worden betaald, waarbij de hoogste premie niet meer bedraagt dan tien keer de laagste premie (bandbreedte 1:10).

Als een KEW niet meer aan de voorwaarden voldoet, vindt een fictieve uitkering plaats die wordt belast in box 1. Zie 3.4 Fictieve KEW-uitkering belast.

3.3 Vrijstelling rente in KEW-uitkering

De rente in de uitkering is vrijgesteld voor zover de uitkering niet hoger is dan € 173.500 (2021: € 171.000) en als:

- de uitkering is gebruikt voor het aflossen van de eigenwoningsschuld, en
- jaarlijks premies zijn betaald, en
- de hoogste premie niet meer bedraagt dan tien keer de laagste premie (bandbreedte 1:10).

De totale vrijstelling kan nooit hoger zijn dan € 173.500 (2021: € 171.000) per belastingplichtige. Deze vrijstelling geldt gedurende het leven van de belastingplichtige. Twee fiscale partners kunnen ieder zelfstandig gebruikmaken van hun vrijstelling. De gezamenlijke vrijstelling bedraagt dan maximaal € 347.000 (2021: € 342.000)). Als de uitkering hoger is dan de vrijstelling, dan wordt de rente in het overschot belast in box 1.

3.4 Fictieve KEW-uitkering belast

In de volgende situaties komt een KEW fictief tot uitkering:

- de verzekering voldoet niet meer aan de voorwaarden voor een KEW, of
- de KEW wordt afgekocht of vervreemd, of
- de KEW wordt ingebracht in het vermogen van een onderneming, of
- de KEW komt gedeeltelijk tot uitkering, of
- er worden niet jaarlijks premies betaald binnen de bandbreedte 1:10, of
- de KEW overschrijdt een looptijd van 30 jaar, of
- de KEW voldoet niet langer aan het overgangsrecht.

De fictieve uitkering wordt gesteld op de waarde in het economisch verkeer van de verzekering. De rente in de uitkering wordt belast in box 1, ook als er feitelijk niets wordt uitgekeerd. Er gelden geen vrijstellingen als er geen kapitaalsuitkering wordt gedaan, of als de kapitaalsuitkering niet wordt gebruikt voor het aflossen van de eigenwoningsschuld. Als de verzekering na de fictieve uitkering wel nog doorloopt, dan wordt de verzekering een 'gewone' kapitaalverzekering die in box 3 valt.

Overschrijding van de 30-jaarstermijn kan worden voorkomen door de looptijd van de verzekering in te

korten of door de verzekering, uiterlijk op het tijdstip dat de 30-jaarstermijn wordt bereikt, af te kopen en vervolgens de eigenwoningschuld af te lossen.

Bij verhuizing of bij emigratie kan ook sprake zijn van een fictieve uitkering. Onder voorwaarden is het dan wel mogelijk om de KEW-vrijstelling te gebruiken of te behouden. Zie 3.5 KEW en verhuizing en 3.6 KEW en emigratie.

3.5 KEW en verhuizing

Verhuizing van een eigen woning naar een andere eigen woning heeft geen gevolgen voor de KEW, als de KEW aan de voorwaarden blijft voldoen.

Door verhuizing naar een huurwoning voldoet de verzekering niet meer aan de voorwaarden en vindt een fictieve uitkering plaats. In dat geval geldt de vrijstelling van € 173.500 (2021: € 171.000) zonder dat de eigenwoningschuld moet worden afgelost. Dit geldt ook als de KEW wordt afgekocht wegens verkoop van de eigen woning. Na de fictieve uitkering gaat de verzekering als 'gewone' kapitaalverzekering over naar box 3. Als binnen 3 jaar weer een eigen woning wordt gekocht, dan kan de kapitaalverzekering in box 3 weer aan de eigen woning worden gekoppeld als KEW in box 1. Daarbij wordt de KEW-vrijstelling in box 1 ook weer hersteld.

Als de fictieve uitkering hoger is dan de vrijstelling, dan wordt de rente in het overschot belast in box 1.

3.6 KEW en emigratie

Bij emigratie van de belastingplichtige wordt de KEW geacht tot uitkering te zijn gekomen, op het tijdstip dat direct voorafgaat aan de emigratie, ongeacht of de KEW wordt voortgezet of beëindigd. In dat geval geldt de vrijstelling van € 173.500 (2021: € 171.000) zonder dat de eigenwoningschuld moet worden afgelost.

Als de fictieve uitkering hoger is dan de vrijstelling, dan is de rente in het overschot belastbaar. Hiervoor wordt een conserverende aanslag met uitstel van betaling opgelegd. Het uitstel van betaling vervalt als de woning geen eigen woning meer is. Na emigratie kan een aangehouden woning onder voorwaarden nog 2 jaar als eigen woning blijven aangemerkt. Na 2 jaar, of bij verkoop van de woning, vervalt het uitstel van betaling en moet de conserverende aanslag worden betaald.

Ook bij tijdelijke uitzending naar het buitenland kan een aangehouden woning onder voorwaarden aangemerkt blijven als eigen woning. Er geldt dan geen 2-jaarsperiode. Na terugkeer (remigratie) naar Nederland, wordt de KEW-vrijstelling onder voorwaarden weer hersteld alsof geen emigratie heeft plaatsgevonden. De conserverende aanslag kan op verzoek van de belastingplichtige worden verminderd.

4. Lijfrenteverzekering

Een lijfrenteverzekering keert periodieke uitkeringen (lijfrentetermijnen) uit bij leven of overlijden van de verzekerde(n). Een lijfrenteverzekering die aan de lijfrentevormen van de Wet IB 2001 voldoet, valt in box 1. Een lijfrenteverzekering die hier niet aan voldoet, valt in box 3.

4.1 Lijfrenteverzekering in box 1

De betaalde lijfrentepremies zijn beperkt of onbeperkt aftrekbaar en de lijfrentetermijnen zijn belast.

4.1.1 Lijfrentevormen

Oudedagslijfrente

Bij leven van de verzekerde.

Dit is een levenslange lijfrente die toekomt aan de belastingplichtige. De lijfrentetermijnen moeten uiterlijk ingaan in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd bereikt die 5 jaar hoger is dan de AOW-leeftijd. De lijfrentetermijnen eindigen als de belastingplichtige overlijdt. De belastingplichtige is deelnemer, verzekerde en begunstigde van de verzekering.

Nabestaandenlijfrente

Bij overlijden van de verzekerde.

Dit is een levenslange of tijdelijke lijfrente die toekomt aan een natuurlijk persoon. De lijfrentetermijnen gaan in direct na het overlijden van de belastingplichtige of de (ex-)echtgenoot/partner. Een nabestaandenlijfrente die toekomt aan één van hun bloed- of aanverwanten moet levenslang zijn of moet uiterlijk eindigen op het moment dat de gerechtigde 30 jaar wordt. Als de gerechtigde recht heeft op een Anw-uitkering (Algemene nabestaandenwet), dan hoeft de nabestaandenlijfrente niet direct bij overlijden in te gaan en mag deze ook ingaan op het moment dat het jongste kind van de gerechtigde 18 jaar wordt.

Tijdelijke oudedagslijfrente

Bij leven van de verzekerde.

Dit is een tijdelijke lijfrente die toekomt aan de belastingplichtige. De lijfrentetermijnen mogen niet eerder ingaan dan in het jaar waarin de belastingplichtige de AOW-leeftijd bereikt. De lijfrentetermijnen moeten uiterlijk ingaan in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd bereikt die 5 jaar hoger is dan de AOW-leeftijd. De looptijd van de verzekering moet minimaal 5 jaar zijn. Het totaal van de termijnen mag per jaar (beoordeeld naar het moment van premiebetaling) niet meer bedragen dan € 22.735 (2021: € 22.443). De belastingplichtige is deelnemer, verzekerde en begunstigde van de verzekering.

Lijfrente voor meerderjarig invalide (klein)kind

Bij leven van de verzekerde.

Dit is een levenslange lijfrente die toekomt aan een meerderjarig invalide (klein)kind. De lijfrentetermijnen eindigen als het kind overlijdt. De lijfrentepremie is onbeperkt aftrekbaar. Er hoeft dus geen sprake te zijn van een pensioentekort en er gelden geen maximumbedragen.

4.1.2 Overbruggingslijfrente

Bij leven van de verzekerde.

Dit is een tijdelijke lijfrente die toekomt aan de belastingplichtige. De lijfrentetermijnen moeten eindigen in het jaar waarin de belastingplichtige 65 jaar wordt, of de AOW-leeftijd bereikt, of een uitkering uit een pensioenregeling gaat genieten. De ingangsdatum van de lijfrentetermijnen is vrij. De lijfrentetermijnen mogen niet meer bedragen dan € 63.288 per jaar. De belastingplichtige is deelnemer, verzekerde en begunstigde van de verzekering.

Premieaftrek per 1 januari 2006 vervallen

Vanaf 1 januari 2006 zijn premies voor een overbruggingslijfrente niet meer aftrekbaar en is het niet meer mogelijk om een overbruggingslijfrente af te sluiten.

Overgangsrecht overbruggingslijfrente

Van een premiebetalende lijfrenteverzekering, die op 31 december 2005 bestaat, kan een deel van de uitkering bij leven, ter grootte van maximaal de waarde van de lijfrenteverzekering op 31 december 2005, worden gebruikt voor het aankopen van een overbruggingslijfrente. Ook de waarde uit lijfrentepremies die vóór 1 april 2006 zijn betaald en in 2005 in aftrek werden gebracht (terugwentelen lijfrentepremies), telt mee. Is een lijfrenteverzekering op 1 januari 2006 premievrij, dan mag de totale waarde van de verzekering, inclusief de waardeaanwinst vanaf 1 januari 2006, worden gebruikt voor het aankopen van een overbruggingslijfrente.

Terugwentelen betekent dat lijfrentepremies die in een kalenderjaar zijn betaald, in het voorafgaande kalenderjaar in aftrek worden gebracht. Dit is alleen nog mogelijk bij de extra premieaftrek voor ondernemers.

4.1.3 Premieaftrek

De betaalde premies voor een (tijdelijke) oudedags nabestaandenlijfrente zijn aftrekbaar binnen de jaarruimte of de reserveringsruimte. Voor ondernemers kan een extra premieaftrek gelden bij omzetten van de oudedagsreserve of de stakingswinst in een lijfrente.

De berekening van de maximale premieaftrek is niet eenvoudig. Uw adviseur kan u daarbij helpen.

Jaarruimte

Premieaftrek binnen de jaarruimte is mogelijk tot bepaalde maximum bedragen en als:

- de belastingplichtige bij het begin van het kalenderjaar de AOW-leeftijd nog niet heeft bereikt, en
- sprake is van een aantoonbaar pensioentekort.

Het pensioentekort wordt volgens een formule berekend. Daarbij is het inkomen en de aangroei van de pensioenaanspraken van belang. De opgave van de pensioenaangroei (factor A) wordt jaarlijks door de pensioenuitvoerder aan de belastingplichtige verstrekt. Op basis van het pensioentekort wordt de jaarruimte en de hoogte van de maximaal aftrekbare lijfrentepremies berekend.

De jaarruimte bedraagt maximaal 13,3% van de premiegrondslag met een maximum van € 13.570 (2021: € 13.236) per belastingplichtige. De jaarruimte wordt berekend op basis van de inkomensgegevens over het voorafgaande kalenderjaar. In het kalenderjaar van gehele of gedeeltelijke staking van een onderneming mag de jaarruimte worden berekend op grond van de inkomensgegevens over het kalenderjaar van staking.

Reserveringsruimte

Soms kan (een deel van) de jaarruimte niet worden gebruikt. Bijvoorbeeld omdat de betaalde en in aftrek gebrachte lijfrentepremies minder bedragen dan de jaarruimte. In dat geval kan ongebruikte jaarruimte in de volgende 7 kalenderjaren nog via de reserveringsruimte worden gebruikt voor premieaftrek. De reserveringsruimte is gelijk aan de onbenutte jaarruimte van de 7 voorafgaande jaren.

De reserveringsruimte bedraagt maximaal 17% van de premiegrondslag met een maximum van € 7.587 (2021: € 7.489) per belastingplichtige. Voor de belastingplichtige, die bij het begin van het kalenderjaar een leeftijd heeft bereikt die ten hoogste 10 jaar lager is dan de in het kalenderjaar geldende AOW-leeftijd, bedraagt de reserveringsruimte maximaal € 14.978 (2021: € 14.785).

Er bestaat geen rangorde voor het gebruiken van jaarruimte of reserveringsruimte. Ongebruikte jaarruimte vervalt na 7 jaar. Het kan daarom gunstig(er) zijn om lijfrentepremies eerst (zoveel mogelijk) via de reserveringsruimte en daarna via de jaarruimte in aftrek te brengen.

De maximale premiegrondslag bedraagt € 114.866 (2021: € 112.189) minus het franchisebedrag € 12.837 (2021: € 12.672) en is € 102.029 (2021: € 99.517).

4.1.4 Extra premieaftrek voor ondernemers

Ondernemers kunnen gebruikmaken van extra premieaftrek als zij hun oudedagsreserve of stakingswinst omzetten in een (tijdelijke) oudedags- of nabestaandenlijfrente ter compensatie van een pensioentekort.

Omzetten oudedagsreserve in een lijfrente

Een ondernemer kan de oudedagsreserve omzetten in een lijfrente ter compensatie van een pensioentekort. De extra premieaftrek bedraagt maximaal het bedrag van de afname van de oudedagsreserve in het betreffende kalenderjaar.

Omzetten stakingswinst in een lijfrente

Een ondernemer kan de stakingswinst, bij gehele of gedeeltelijke staking van de onderneming, omzetten in een lijfrente ter compensatie van een pensioentekort.

De extra premieaftrek bedraagt maximaal:

– € 480.686 (2021: € 474.517), als

- de ondernemer op het moment van staken een leeftijd heeft bereikt die ten hoogste 5 jaar lager is dan de op dat moment geldende AOW-leeftijd, of
- de ondernemer op het moment van staken 45% of meer arbeidsongeschikt is en de lijfrentetermijnen direct ingaan binnen 6 maanden na het staken, of
- de onderneming wordt gestaakt door het overlijden van de ondernemer,

– € 240.352 (2021: € 237.267), als

- de ondernemer op het moment van staken een leeftijd heeft bereikt die ten hoogste tussen de 15 en 5 jaar lager is dan de op dat moment geldende AOW-leeftijd, of
- de aan de ondernemer toekomende lijfrentetermijnen direct ingaan,

– € 120.183 (2021: € 118.640) in overige gevallen.

Deze maximumbedragen worden verminderd met door de ondernemer al opgebouwde voorzieningen (bijvoorbeeld de waarde van pensioenaanspraken en oudedagsreserve op 1 januari) op het moment van staken en eerder in aftrek gebrachte lijfrentepremies (ook de extra lijfrente bij een eerdere omzetting in een lijfrente).

Terugwentelen lijfrentepremies bij omzetten

Terugwentelen betekent dat lijfrentepremies die in een kalenderjaar zijn betaald, in het voorafgaande kalenderjaar in aftrek worden gebracht.

Lijfrentepremies in verband met het omzetten van een oudedagsreserve of stakingswinst in een lijfrente mogen in aftrek worden gebracht in het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van omzetting. De termijn voor terugwentelen is 6 maanden. Premies betaald vóór 1 juli 2022, zijn aftrekbaar in 2021. Premies betaald vóór 1 juli 2023, zijn aftrekbaar in 2022.

4.1.5 Verboden handelingen

Als een lijfrenteverzekerings niet volgens de belastingregels wordt behandeld, dan kan dat gevolgen hebben in de inkomstenbelasting. Er kan belastingheffing plaatsvinden, ook als er feitelijk niets wordt uitgekeerd. Verboden handelingen met een lijfrenteverzekerings zijn onder andere:

- afkopen (uitgezonderd: afkoop ‘kleine’ lijfrenten en afkoop bij langdurige arbeidsongeschiktheid),
- prijsgeven, schenken of verkopen,
- belenen of verpanden,
- omzetten in een niet-toegestane lijfrentevorm,
- omzetten in een andere verzekeringsvorm,
- niet binnen de wettelijke termijn aankopen of uitstellen van lijfrentetermijnen na expiratie van de lijfrenteverzekerings.

Ook na emigratie van de belastingplichtige, blijven deze handelingen verboden en kunnen deze handelingen tot belastingheffing leiden.

Wettelijke termijn voor aankopen of uitstellen van lijfrentetermijnen

Als een lijfrenteverzekerings tot uitkering komt (expireert), dan moet het lijfrentekapitaal binnen de wettelijke termijn worden gebruikt om:

- direct ingaande lijfrentetermijnen aan te kopen, of
- de lijfrentetermijnen uit te stellen als dit volgens de belastingregels en de verzekeringsvoorwaarden mogelijk is.

De wettelijke termijn loopt tot uiterlijk:

- 31 december van het eerste jaar na het jaar van expiratie bij leven, en
- 31 december van het tweede jaar na het jaar van expiratie door overlijden.

Belastingheffing bij verboden handelingen

De gevolgen van een verboden handeling met een lijfrenteverzekerings zijn:

- de waarde van de verzekerings wordt in één keer bijgeteld bij het inkomen en belast in box 1, en
- over de waarde van de verzekerings wordt 20% revisierente in rekening gebracht.

Revisierente bij verboden handelingen

Revisierente is een rentevergoeding die de Belastingdienst in rekening brengt voor ten onrechte genoten belastinguitstel. Als de verzekerings minder dan 10 jaar heeft gelopen, dan kan de belastingplichtige de revisierente laten verminderen via een tegenbewijsregeling.

Er wordt geen revisierente in rekening gebracht bij afkoop van:

- een pré brede herwaardering lijfrente (afgesloten vóór 1 januari 1992 met eerbiedigende werking), of
- een ‘kleine’ lijfrente, of
- een lijfrente bij langdurige arbeidsongeschiktheid.

Afkoop 'kleine' lijfrenten niet verboden, wel belast

Afkoop van een lijfrente is geen verboden handeling als:

- de waarde van de lijfrenteverzekerings, of van alle lijfrenteverzekeringen van een belastingplichtige bij dezelfde verzekeraar, niet meer bedraagt dan € 4.607 (2021: € 4.547), en
- nog geen lijfrentetermijnen zijn ingegaan.

Als een kleine lijfrente wordt afgekocht, dan is de afkoopwaarde belast in box 1, maar wordt geen revisierente in rekening gebracht.

Afkoop lijfrente bij langdurige arbeidsongeschiktheid niet verboden, wel belast

Gehele of gedeeltelijke afkoop van een lijfrente is geen verboden handeling als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de verzekeringnemer, of als deze is overleden de gerechtigde, is langdurig arbeidsongeschikt, en
- de arbeidsongeschikte persoon heeft de AOW-leeftijd nog niet bereikt, en
- de totale afkoopsom van dergelijke verzekeringen van die persoon in het kalenderjaar is niet hoger dan € 43.012 (2021: € 42.460), of als deze hoger is, bedraagt niet meer dan de gemiddelde premiegrondslag in het jaar vóór afkoop én het daaraan voorafgaande jaar.

Er is sprake van langdurige arbeidsongeschiktheid als een arts verklaart dat een persoon door ziekte of gebreken, op het moment van afgifte van de verklaring, niet in staat is volledig de werkzaamheden te verrichten waarmee vóór het ontstaan van de arbeidsongeschiktheid het inkomen hoofdzakelijk werd verdiend en die persoon hiertoe vermoedelijk in de 12 maanden na afgifte van de verklaring ook niet in staat zal zijn, of als aannemelijk is dat die persoon arbeidsongeschiktheidsuitkeringen ontvangt of gaat ontvangen.

Als een lijfrente wordt afgekocht wegens langdurige arbeidsongeschiktheid, dan is de afkoopwaarde belast in box 1, maar wordt geen revisierente in rekening gebracht.

4.1.6 Inkomstenbelasting over lijfrentetermijnen en afkoopsommen

Lijfrentetermijnen en afkoopsommen worden in box 1 belast volgens de saldomethode. Dit betekent dat tot bepaalde bedragen rekening wordt gehouden met lijfrentepremies die wel zijn betaald, maar niet in aftrek zijn gebracht. Dit gebeurt op de volgende manier:

- met niet afgetrokken premies die t/m 2009 zijn betaald, wordt onbepaald rekening gehouden (onbepaalde saldomethode),
- met niet afgetrokken premies die vanaf 2010 zijn betaald, wordt rekening gehouden tot een bedrag van niet meer dan € 2.269 per belastingplichtige per kalenderjaar (bepaalde saldomethode).

Conserverende aanslag bij emigratie

In het jaar van emigratie van de belastingplichtige worden de tijdens de binnenlandse periode in aftrek gebrachte lijfrentepremies én het daarover behaalde rendement in de binnenlandse periode, bij het inkomen geteld. Meestal is dan ook revisierente verschuldigd. Voor de verschuldigde inkomstenbelasting en revisierente wordt een conserverende aanslag opgelegd. Daarbij wordt uitstel van betaling verleend voor maximaal 10 jaar.

Als de belastingplichtige in deze periode geen verboden handeling met de lijfrente verricht, dan kan de belastingplichtige aan de Belastingdienst om kwijtschelding van de belastingschuld vragen.

Als de belastingplichtige in deze periode wel een verboden handeling met de lijfrente verricht, dan vervalt het verleende uitstel en moet de aanslag worden betaald.

Over zogenoemde saldolijfrenteverzekeringen, die zijn afgesloten vóór 14 september 1999, hoeft niet te worden afgerekend bij emigratie.

4.2 Lijfrenteverzekering in box 3

Een lijfrenteverzekering die niet voldoet aan de vormvoorschriften van box 1, valt in box 3:

- de betaalde premies zijn niet aftrekbaar,
- de waarde van de verzekering is belast,
- de uitkeringen zijn niet belast.

5. Goudenhanddrukverzekering

Een goudenhanddrukverzekering keert periodieke uitkeringen uit bij leven of overlijden van de verzekerde. Een goudenhanddrukverzekering die aan de vormvoorschriften voldoet, valt in box 1. De vormvoorschriften staan in de Wet op de loonbelasting 1964, zoals deze gold op 31 december 2013.

5.1 Gouden handdruk en stamrechtvrijstelling

Een gouden handdruk is de gebruikelijke naam voor een ontslagvergoeding die de werknemer van een werkgever ontvangt. Die vergoeding vervangt het gederfde of te derven loon van de werknemer. Een ontslagvergoeding is loon. Hierover moet de werkgever normaal gesproken loonbelasting inhouden en afdragen aan de Belastingdienst.

Tot 1 januari 2014 kon een werknemer met de werkgever afspreken dat met de ontslagvergoeding een stamrecht werd aangekocht. Over een ontslagvergoeding in de vorm van een stamrecht hoefde de werkgever dan geen loonbelasting in te houden. Deze vrijstelling heet de stamrechtvrijstelling.

Voor de stamrechtvrijstelling golden de volgende belastingregels:

- de werkgever mag het stamrecht niet gebruiken om de werknemer eerder met pensioen te kunnen laten gaan (verkapte VUT-uitkering),
- de werkgever moet de ontslagvergoeding rechtstreeks overmaken naar een verzekeraar, bank of beleggingsinstelling voor een goudenhanddrukverzekering, -spaarrekening of -beleggingsrecht,
- het stamrecht mag niet worden afgekocht,
- de uitkeringen moeten toekomen aan de (ex-)werknemer, of bij overlijden, aan de (ex-)echtgenoot/partner, of de (pleeg)kinderen die jonger zijn dan 30 jaar,
- de uitkeringen moeten uiterlijk ingaan in het jaar waarin de (ex-)werknemer de AOW-leeftijd bereikt,
- bij overlijden van de (ex-)werknemer moeten de uitkeringen direct ingaan,
- de uitkerende instantie moet over de uitkeringen loonbelasting inhouden en afdragen aan de Belastingdienst.

Met de ontslagvergoeding kon de werknemer een goudenhanddrukverzekering aankopen bij een verzekeraar. De uitkeringen konden direct ingaan of worden uitgesteld tot een later moment. De uitkeringen zijn belast in box 1. Met een goudenhanddrukverzekering kan dus de belastingheffing worden uitgesteld.

5.2 Stamrechtvrijstelling vervallen per 1 januari 2014

Per 1 januari 2014 is de stamrechtvrijstelling vervallen. Dit betekent dat vanaf 2014 over een ontslagvergoeding direct belasting moet worden betaald.

Overgangsrecht stamrechten

Voor stamrechten die op 31 december 2013 bestaan geldt overgangsrecht. Deze stamrechten mogen in stand blijven en volgens de 'oude' belastingregels worden afgewikkeld. Bestaande stamrechten mogen in de toekomst ook nog worden voortgezet bij een andere verzekeraar, bank of beleggingsinstelling.

Afkoop toegestaan

Vanaf 1 januari 2014 kan de waarde van een stamrecht aanspraak, die op 31 december 2013 bestaat, geheel of gedeeltelijk op een eerder moment worden uitgekeerd dan het geval zou zijn bij toepassing van de tot 1 januari 2014 geldende belastingregels.

Voor een goudenhanddrukspaarrekening bij een bank of een goudenhanddrukbeleggingsrecht bij een beleggingsinstelling gelden soortelijke regels als voor de goudenhanddrukverzekering.

6. Overgangsrecht kapitaal- en lijfrente-verzekeringen die bestaan op 31 december 2000

Door de invoering van de Wet IB 2001 kan voor kapitaal- of lijfrente-verzekeringen, die op 31 december 2000 bestaan, met ingang van 1 januari 2001 overgangsrecht gelden. Deze overgangsregels zijn omvangrijk en ingewikkeld. Hierna geven wij een korte uitleg van enkele belangrijke onderwerpen.

6.1 Overgangsrecht kapitaalverzekeringen

Niet een kapitaalverzekering eigen woning (KEW) of een kapitaalverzekering gesloten bij de 'eigen' B.V.

Een kapitaalverzekering die op 31 december 2000 bestaat, valt met ingang van 1 januari 2001 in box 3 of in box 1.

6.1.1 Kapitaalverzekering in box 3

Een kapitaalverzekering die op 31 december 2000 bestaat, valt in box 3 als aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

- vanaf de eerste premiebetaling zijn jaarlijks premies betaald, waarbij de hoogste premie niet meer bedraagt dan het tienvoud van de laagste premie (bandbreedte 1:10), of
- er zijn minimaal 15 jaar jaarlijks premies betaald, waarbij de hoogste premie niet meer bedraagt dan het tienvoud van de laagste premie, of
- de verzekering bestaat op 31 december 1991 en het verzekerd kapitaal is na die datum niet verhoogd, terwijl de rente in de kapitaalsuitkering volgens de belastingregels die golden op 31 december 1991 niet tot belaste inkomsten zou leiden (pré Brede Herwaarderingsverzekering).

Voor deze kapitaalverzekeringen kan een tijdelijke waardevrijstelling in box 3 gelden. Als de verzekering tot uitkering komt moet ook worden beoordeeld of de rente in de uitkering moet worden belast in box 1.

Tijdelijke waardevrijstelling in box 3

Er geldt een vrijstelling voor kapitaalverzekeringen die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de verzekering bestaat op 14 september 1999, en
- op/na 14 september 1999 is het verzekerd kapitaal niet verhoogd en is de looptijd van de verzekering niet verlengd.

Verhogen op basis van een bestaande indexclausule of 'normale en gebruikelijke' optieclausule is wel toegestaan.

De (niet-geïndexeerde) vrijstelling bedraagt maximaal € 123.428 per belastingplichtige. Op gezamenlijk verzoek bij de aangifte inkomstenbelasting kan de vrijstelling worden overgedragen aan de fiscale partner. De gezamenlijke vrijstelling bedraagt dan maximaal € 246.856. Op het verzoek kan niet meer worden teruggekomen. Als niet (meer) aan één van de voorwaarden wordt voldaan is de vrijstelling niet (meer) van toepassing. De vrijstelling is tijdelijk en vervalt met ingang van 14 september 2029.

Toets rente belast in box 1

Als de kapitaalverzekering met ingang van 1 januari 2001 in box 3 valt, dan is er op dat moment geen belasting betaald over een eventuele rente die tot en met 31 december 2000 in de verzekering is opgebouwd. Als de verzekering tot uitkering komt, moet daarom worden beoordeeld of er nog belastbare rente in de uitkering aanwezig is. Dit wordt beoordeeld aan de hand van de 'oude' belastingregels volgens de Wet op de inkomstenbelasting 1964, zoals deze gold op 31 december 2000.

6.1.2 Kapitaalverzekering in box 1

Als de kapitaalverzekering niet voldoet aan de voorwaarden voor plaatsing in box 3, dan valt de verzekering in box 1. De rente in de kapitaalsuitkering is belast in box

1. De rente is het verschil tussen de uitkering en de voor de verzekering betaalde koopsom of totale premies (saldomethode).

6.2 Overgangsrecht lijfrenteverzekeringen

6.2.1 Lijfrenteverzekering niet aangepast;

geen aftrek lijfrentepremies

Als een lijfrenteverzekering, die op 31 december 2000 bestaat, niet is aangepast aan de belastingregels van de Wet IB 2001, dan zijn de op/na 1 januari 2001 betaalde lijfrentepremies niet meer aftrekbaar.

6.2.2 Lijfrentetermijnen belast volgens 'oude' belastingregels

Voor de belastingheffing over de uitkering uit lijfrenteverzekeringen, die op 31 december 2000 bestaan, is onder voorwaarden goedgekeurd dat dit inkomen wordt bepaald volgens de 'oude' belastingregels van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, zoals deze gold op 31 december 2000. De lijfrentetermijnen worden in box 1 belast voor zover de uitkeringen niet hoger zijn dan de betaalde premies of koopsom (saldomethode).

6.2.3 Overgangsregels voor 3 categorieën

De overgangsregels gelden voor lijfrenteverzekeringen in de volgende categorieën.

A. Lijfrenteverzekering met premieaftrek vóór 1 januari 2001

– de verzekering bestaat op 31 december 2000, en
– de vóór 1 januari 2001 betaalde lijfrentepremies kwamen voor aftrek in aanmerking.

B. Lijfrenteverzekering zonder premieaftrek vóór 1 januari 2001 (saldolijfrenteverzekering)

– de verzekering is afgesloten vóór 14 september 1999, en
– de vóór 14 september 1999 betaalde lijfrentepremies kwamen niet voor aftrek in aanmerking, of
– de op/na 14 september 1999 en vóór 1 januari 2001 betaalde lijfrentepremies bedroegen niet meer dan € 2.269 per kalenderjaar per lijfrenteverzekering en kwamen niet voor aftrek in aanmerking.

C. Lijfrenteverzekering zonder premieaftrek vanaf 1 januari 2001

– de verzekering is afgesloten vóór 14 september 1999 en de premiebetalingen zijn op/na 14 september 1999 niet verhoogd, en
– de op/na 1 januari 2001 betaalde lijfrentepremies bedragen per verzekering niet meer dan € 2.269 per kalenderjaar en zijn niet als premies voor een lijfrenteverzekering in de zin van de Wet IB 2001 in aftrek gebracht. Voor zover de niet afgetrokken premies hoger zijn dan € 2.269 per jaar, zijn de regels van de Wet IB 2001 van toepassing.

Met ingang van 1 januari 2021 is het overgangsrecht niet meer van toepassing op de categorieën B en C. Uiterlijk op 31 december 2020 moet in box 1 verplicht worden afgerekend over de waarde in het economisch verkeer (WEV) van de verzekering. Op verzoek van de belastingplichtige kan daarbij het 45%-tarief worden toegepast.

Over deze brochure

Deze brochure is een uitgave van Onderlinge 's-Gravenhage. De inhoud van de brochure is gebaseerd op de stand van onze producten en de voorwaarden, ons maatschappijbeleid en de geldende wet- en regelgeving op 1 januari 2022. Door veranderingen in onze producten of de voorwaarden, ons beleid of de wettelijke regels na deze datum kan de informatie in deze brochure niet meer actueel zijn. Vraag uw adviseur daarom naar actuele informatie.

In de brochure is op hoofdlijnen informatie gegeven over enkele belangrijke belastingregels voor verschillende levensverzekeringen. Deze belastingregels zijn vaak erg ingewikkeld en veranderen regelmatig. Toepassing van de belastingregels is afhankelijk van uw persoonlijke situatie. U bent altijd zelf verantwoordelijk voor de juistheid van gegevens en inlichtingen over uw belastingplicht.

U vindt de brochure ook op onze website: onderlinge.info.

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.